

ВЕЛИКИЕ ЗЕМЛЯКИ:

представители научных медицинских школ Харькова

Аполлінарій Григорович Подрез (Харківська наукова урологічна школа)

Вітчизняна хірургія другої половини XIX ст. багата видатними іменами. Серед них виділяється ім'я Аполлінарія Григоровича Подреза — професора Імператорського Харківського університету, піонера кардіохірургії, засновника харківської наукової урологічної школи.

Уродженець Куп'янського повіту Харківської губернії, Аполлінарій Григорович (1852) походив із збіднілої дворянської сім'ї і в гімназії навчався за казенний кошт. Закінчивши в 1870 році з відзнакою гімназійний курс, він був зарахований на медичний факультет Харківського університету і студентом удостоєний золотої медалі за конкурсну роботу на задану факультетом тему: «О восстановлении эпителиальной ткани». У 1875 р. А.Г. Подрез закінчив університет, отримавши диплом з відзнакою на звання лікаря і повітового лікаря. Факультет залишив його стипендіатом при факультетській хірургічній клініці, якою в ті роки керував відомий хірург професор В.Ф. Грубе.

У 1876 р. молодий асистент був направлений в складі Харківського санітарного загону в район бойових дій на сербсько-турецьку війну, де протягом півроку 24-річний лікар завідував хірургічним відділенням шпиталю.

Повернувшись до Харкова, А.Г. Подрез склав іспити на ступінь доктора медицини і в 1879 році успішно захистив дисертацію «О вытяжении нервов. Экспериментальное и клиническое исследование». У 1879–1883 рр. він був у закордонному відрядженні в Австрії і Франції, де стажувався у найвідоміших хірургів того часу, що дозволило йому після повернення приступити до ведення курсу хвороб сечостатеви органів. Цей курс А.Г. Подрез читав з 1884 по 1897 р., проводячи практичні заняття для студентів у своїй приватній хірургічній лікарні. Одночасно Аполлінарій Григорович прагнув зробити свою лікарню навчальною базою університету, на що отримав згоду від міністерства і піклувальної ради тільки в 1887 р. Таким чином у Харкові була офіційно відкрита університетська клініка урології.

У 1894 р. А.Г. Подрез зайняв кафедру госпітальної хірургічної клініки. У той час він був уже визнаним авторитетом у світі хірургії не тільки в Росії, але й за кордоном. Залишаючись доброю і сердечною людиною, уважним учителем, чуйним і відданим другом, він, за свідченням сучасників, зарекомендував себе «глубоко знающим участливым и искусным врачом, редким по эрудиции и технике хирургом». Звертаючись до учнів, він не раз закликав їх: «Любите и изучайте науку, служите верой и правдой науке и человечеству, будьте гуманны и живите в согласии друг с другом».

Саме служінню науці і віддав А.Г. Подрез своє життя. За порівняно короткий період практичної діяльності він опублікував 46 робіт з хірургії військового і мирного часу і в багатьох питаннях хірургії став першовідкривачем. Він, безсумнівно, є одним з основоположників вітчизняної урології. Ним написано перше вітчизняне керівництво з урології російською мовою (близько 900 стор.), яке витримало 2 видання і протягом більше 20 років було єдиним вітчизняним навчальним посібником для студентів і лікарів у Російській імперії. Він першим у нашій країні при стриктурі уретри провів її резекцію, першим запропонував використання гумового катетера, що увійшло в історію як операція Подреза-Вишневського. Вперше в Російській імперії він виконав простатектомію через промежинний доступ (1887), а також внутрішньочеревне з'єднання сечоводу з сечовим міхуром з приводу сечовивідної фістули. Особливо треба відзначити, що А.Г. Подрез зробив першу в Росії операцію на відкритому серці (1897), у зв'язку з чим увійшов в історію медицини як піонер кардіохірургії.

Коротке, але яскраве життя А.Г. Подреза трагічно обірвалося в листопаді 1900 р. В останній рік фізичне й моральне здоров'я 48-річного професора помітно погіршилося. Під час прогулянки верхи з друзями А.Г. Подрез знепритомнів і, впавши, ударився головою об камінь. Цей удар виявився смертельним, у той же вечір, не приходячи до тями, Аполлінарій Григорович помер. Похорони улюбленого професора перетворилися на сумну й урочисту ходу вздовж вул. Пушкінської. Незважаючи на дощ, процесію проводжали натовпи харків'ян. Нині його могила знаходиться на 13-му міському кладовищі.

За духівницею А.Г. Подреза він все своє майно, в тому числі будинок і приватну лікарню по вулиці Пушкінській, «завещал Харьковскому университету, с тем, чтобы при университете основана была клиника мочеполовых болезней».

Нині кафедра урології та андрології Харківського національного медичного університету носить ім'я Аполлінарія Григоровича Подреза. На його будинку по вулиці Пушкінській встановлено меморіальну дошку.

А. Г. Подрез

А.Г. Подрез — один з основоположників вітчизняної урології

Професор А.Г. Подрез (сидить 2-й ліворуч) з друзями (1896)

Лекція А.Г. Подреза з урології з демонстрацією хворого (1895)

Меморіальна дошка А.Г. Подрезу на будівлі навчального корпусу Харківського національного фармацевтичного університету по вул. Пушкінська, 27

